

Datum: 5 juni 2025

Betreft: Commissievoorstel aanpassing veilig derde land-concept

Geachte woordvoerders asielbeleid,

Ten behoeve van het op 11 juni geagendeerde [commissiedebat JBZ-Raad](#) 12 – 13 juni 2025 te Luxemburg (vreemdelingen- en asielbeleid) vragen wij gezamenlijk aandacht voor de zorgelijke voorgestelde aanpassing van het veilig derde land-concept in het Europees asielbeleid. Wij menen dat dit voorstel niet moet worden doorgevoerd en lichten dat in deze brief verder toe.

Op 20 mei jl. publiceerde de Europese Commissie (EC) het [voorstel](#) voor aanpassing van het ‘veilig derde land’-concept in de nieuwe Asielprocedureverordening (APV). Dit voorstel zet de fundamentele waarborgen voor toegang tot effectieve bescherming nog verder onder druk. Mensen die asiel aanvragen in de EU, kunnen straks worden verwezen naar een voor hen willekeurig, door de EU ‘veilig’ verklaard derde land om daar asiel aan te vragen. Er is geen ‘band’ meer vereist tussen de aanvrager en het derde land, zoals eerder verblijf. Dat betekent dat mensen in Nederland vanuit Ter Apel tegen hun wil naar een land buiten de Unie kunnen worden gestuurd, waar ze nog nooit voet op bodem hebben gezet. Het derde land is vervolgens verantwoordelijk voor bescherming dan wel terugkeer.

Daarnaast wordt voorgesteld om de schorsende werking van beroep in niet-ontvankelijkheidsprocedures in deze zaken te schrappen. Dat betekent dat iemand die asiel heeft aangevraagd al naar dat derde land kan worden gestuurd terwijl een rechter nog moet beoordelen of dat in zijn of haar individuele situatie geen gevaar oplevert, bijvoorbeeld vanwege iemands religie of seksuele gerichtheid.

De toepassing van het veilig derde land-concept is vrijwillig. Lidstaten mogen dus zelf kiezen of ze het toepassen. Alleenstaande kinderen zijn uitgezonderd als het niet ‘in het belang van het kind’ is om naar dat derde land te worden gestuurd. Het is onduidelijk op welke wijze de belangen van minderjarigen in de praktijk tegen andere mogelijke beleidsbelangen zullen worden gewogen. Toegang tot specifieke zorg voor alleenstaande kinderen, waaronder voogdij, is te allen tijde vereist, maar wat deze voogdij in een derde land moet inhouden en welke instanties hiervoor verantwoordelijk zijn is niet helder gedefinieerd.

Het bandencriterium en criteria voor het veilig derde land-concept.

In de huidige situatie wordt met een ‘band’ met het derde land met name de situatie van eerder, substantieel verblijf (waarbij ‘*mere transit*’ oftewel enkele doorreis, onvoldoende is) of de aanwezigheid van familieleden bedoeld. In dat geval kan het redelijk zijn om iemand de asielprocedure in dat land te laten doorlopen.

In het nieuwe voorstel is het al voldoende dat iemand op doorreis was. Daarnaast wordt de verstrekkende mogelijkheid gecreëerd om mensen naar een land buiten de EU te sturen, waar men nog nooit is geweest. Dit kan alleen als de lidstaat een overeenkomst heeft gesloten met dat betreffende derde land.

Voorwaarde voor toepassing van het concept is dat het derde land 'veilig' is verklaard, waarbij de definitie van veiligheid al sterk is gelimiteerd tijdens de eerdere Pact-onderhandelingen over de Asielprocedureverordening. In art. 59 APV staat dat het niet meer nodig is dat een land bescherming biedt conform het Vluchtelingenverdrag. 'Doeltreffende bescherming' is voldoende, wat neerkomt op het voorzien in basisbehoeften. Ook kan een derde land als veilig worden aangemerkt terwijl specifieke groepen er gevaar lopen, of delen van het land onveilig zijn vanwege oorlog of conflict (art. 57 APV). In deze situatie geldt het veilig derde land-concept dan met deze voorbehouden: mensen die tot de specifieke risicogroep behoren moeten in een procedure aantonen dat het land voor hem of haar niet veilig is en de lidstaat kan een persoon niet naar een 'onveilig' deel sturen.

Afkalving Europese- en mondiale vluchtelingenbescherming

Onze organisaties zijn zeer bezorgd over deze ontwikkeling vanwege het beoogde doel en effect, namelijk het weren van vluchtelingen in de EU.¹ Het 'bandencriterium' is van groot belang voor de gedeelde verantwoordelijkheid tussen landen voor wereldwijde vluchtelingenbescherming. In de preambule van het Vluchtelingenverdrag van 1951 werd deze gedeelde verantwoordelijkheid en solidariteit tussen landen al benadrukt.

Uit de wetgevende geschiedenis van het Vluchtelingenverdrag en de uitleg van de bepalingen uit het Verdrag (UNHCR EXCOM [conclusies](#)), blijkt dat een asielverzoek niet geweigerd kan worden op basis van het enkele argument dat een ander land ook bescherming kan bieden. Er ontstaat dan een 'domino-effect': landen wijzen naar elkaar voor verantwoordelijkheid en mensen vinden vervolgens nergens meer bescherming. Slechts als iemand een betekenisvolle band ('*a connection or close links*') heeft met een ander land, dan kan het onder omstandigheden redelijk zijn om die persoon naar dat andere land te sturen voor het aanvragen van bescherming.² Deze gedeelde verantwoordelijkheid van alle landen voor duurzame oplossingen voor vluchtelingen is tevens verankerd in de door de Algemene Vergadering van de VN aangenomen [Global Compact on Refugees](#), waar ook Nederland aan gehouden is.

Deals met welke landen? *Non-refoulement* niet gewaarborgd

Dit wetsvoorstel zet de deur wijd open naar [problematische constructies](#) zoals de mislukte UK-Rwanda-deal, die niet in lijn zijn met het EVRM. In het Verenigd Koninkrijk probeerde men destijds mensenrechten en Verdagen buiten werking te stellen, om asielzoekers vanuit het VK

¹ Zie o.a. [Proposed reform of the Safe Third Country concept | European Council on Refugees and Exiles \(ECRE\)](#); EU: New 'safe third country' proposals cynical attempt to downgrade rights and offload asylum responsibilities - Amnesty International;

² Zie o.a. [UNHCR EXCOM conclusion 15](#). *Regard should be had to the concept that asylum should not be refused solely on the ground that it could be sought from another State. Where, however, it appears that a person, before requesting asylum, already has a connection or close links with another State, he may if it appears fair and reasonable be called upon first to request asylum from that State & Legal considerations regarding access to protection and a connection between the refugee and the third country in the context of return or transfer to safe third countries.* Zie tevens [UNHCR 2018](#)

naar Rwanda te sturen. Dit leidde tot grote internationale bezorgdheid, onder meer van de [Raad van Europa](#), die de klemmende oproep deed aan de Britse regering om de ‘*Safety of Rwanda Act 2024*’ terug te draaien. Ook de Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen van de VN, Filippo Grandi pleitte ervoor om deze wet [niet door te voeren](#), vanwege het risico op schending van het non-refoulementbeginsel. Uiteindelijk is de deal, zoals bekend, geklapt.

De recente, bilateraal gesloten 'Italië-Albanië deal' is inmiddels wél (deels) in praktijk gebracht. Deze deal loopt de facto vooruit op het veilig derde-landen concept, met een belangrijk verschil dat niet Albanië (als derde land), maar Italië verantwoordelijk is voor de asielprocedure van de mensen in het Albanese detentiecentrum.³ De Italiaanse juristen van de ngo ASGI zijn zeer bezorgd over de behandeling van deze mensen. Er is sprake van onwettige detentie, inhumane leefomstandigheden en gebrek aan rechtsbijstand en een eerlijke asielprocedure.⁴ Ook de [Raad van Europa](#) en de [Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de VN](#) uitten kritiek op deze constructie wegens de risico's op mensenrechtenschendingen en het verzwakken van vluchtelingenbescherming in Europa.

Deze voorbeelden onderstrepen volgens onze organisaties de juridische complexiteit en praktische obstakels van dergelijke deals en constructies, naast het menselijk leed dat hier achter schuilt. Met het simpelweg aanpassen van criteria in de Asielprocedureverordening zijn landen niet plotseling (juridisch) ‘veilig’ voor asielzoekers. De EU heeft zich daarnaast te allen tijde te houden aan fundamentele normen uit het EVRM en het EU Grondrechtenhandvest. Een aantal landen, zoals Egypte of Tunesië die op de recent [gepresenteerde lijst](#) van ‘veilig land van herkomst’ is gezet, voldoet in ieder geval niet aan de criteria van een ‘veilig derde land’⁵. Mensen op de vlucht worden vastgezet in detentiecentra, minderheden, zoals LHBTI en politieke opposanten worden vervolgd en er is sprake van refoulement, onder meer doordat grenswachten vluchtelingen in de woestijn ‘dumpen’ met fatale gevolgen.⁶ Maar ook een land als Servië, dat als kandidaat-lidstaat door de Europese Commissie als veilig land wordt beschouwd, is onveilig voor mensen op de vlucht vanwege de wijdverbreide praktijk van gewelddadige pushbacks en het niet-functionerende asielsysteem, waardoor mensen geen bescherming krijgen.⁷

Het ‘bandencriterium’ uit het veilig derde land-concept is een belangrijke waarborg voor gedeelde, mondiale vluchtelingenbescherming en voorkomt het steeds verder afschuiven van verantwoordelijkheid naar derde, fragiele landen. De voorgestelde herziening van de Asielprocedureverordening die het bandencriterium wil afschaffen, zal de toegang tot asiel in Europa verder verzwakken, de rechten van mensen op de vlucht aantasten en het risico op

3 Ook gaat het in deze deal primair om mensen uit ‘veilige landen van herkomst’ die op zee zijn onderschept. Inmiddels zijn er vergaande plannen om het detentiecentrum ook te gebruiken als terugkeercentrum voor afgewezen asielzoekers.

4 [Arbitrary Detention and Compromised Right of Defense: Serious Violations of EU Law in the Italy-Albania Protocol - Asgi](#); zie ook [New Risks from Latest Scheme under Italy-Albania Immigration Deal | Human Rights Watch](#)

5 NB: veilig land van herkomst is wat anders dan veilig derde land – in eerste situatie gaat het om asielzoekers afkomstig uit deze landen, in het tweede geval asielzoekers die niet afkomstig zijn uit deze landen, maar daar wel naartoe worden gestuurd. Het is wel een indicatie voor het toewijzen van een land als veilig derde land.

6 zie o.a. [Mensenrechtenorganisaties vernietigend over migratiedeal met Tunesië: 'Schandalig'. EU-deal met Egypte verwacht ter waarde van ruim 7 miljard, wat lost het op? Massa uitzettingen Sudanese vluchtelingen door Egypte, Year-long arbitrary detention of human rights defenders in Tunisia](#)

7 Zie o.a. het [rapport](#) over 2024 van onze Servische partnerorganisatie Klikaktiv.

refoulement en willekeurige detentie vergroten. Er ontstaat een domino-effect, waardoor mensen op de vlucht nergens meer bescherming vinden.

Wij verzoeken u dan ook om tegen Nederlandse steun te pleiten bij de onderhandelingen over aanpassing van het veilig derde land-concept tussen het Europees Parlement en de Raad.

Tevens benadrukken wij de noodzaak van het behoud van schorsende werking van beroep in niet-ontvankelijkheidsprocedure in deze zaken. Dit is namelijk een belangrijke waarborg om te voorkomen dat mensen worden uitgezet naar een 'veilig' verklaard derde land waar iemand gevaar loopt vanwege bijvoorbeeld seksuele gerichtheid of religie. Dit klemmt te meer nu in de nieuwe definitie uit de Asielprocedureverordening, een derde land ook als 'veilig' kan wordt aangemerkt terwijl er wel degelijk refoulement-risico's bestaan voor specifieke groepen (zoals LHBTI, religieuze minderheden en politieke opposanten).

Wij hopen dat u onze inbreng kunt gebruiken.

Met vriendelijke groet,

Amnesty International Nederland

Oxfam Novib

Save the Children Nederland

Stichting Vluchteling

VluchtelingenWerk Nederland